

Satu Hassi vihr ym.

Kirjallinen kysymys Hannukaisen kaivoksen ympäristöluvasta

Eduskunnan puhemiehelle

Kolarissa suunnitellaan jälleen Hannukaisen avolouhoskaivoksen avaamista Pallas-Yllästunturin kansallispuiston ja Ylläksen matkailukeskittymän välittömään läheisyyteen. Tarkoituksena on kaivaa rautaa, kuparia ja kultaa. Vuodesta 2015 lähtien kaivoksen avaamista on suunnitellut kolme henkilöä työllistävä Hannukainen Mining Oy. Edellinen kaivoksen avaamista suunnitellut yrittäjä Northland Mines Oy arvioi ennen konkurssiin ajautumistaan, että hankkeeseen tarvittaisiin noin miljardin euron rahoitus.

Hannukaisen kaivos aiheuttaisi todennäköisesti haitallisia vesistövaikutuksia sekä maisema-, melu-, pöly-, värinä- ja valosaastevaikutuksia, jotka heikentäisivät alueen luontoarvoja kaivoksen koko rakennus- ja toimintakauden ajan ja vaikuttaisivat alueen matkailuun erittäin negatiivisesti. Metsäntutkimuslaitoksen kyselyn mukaan yli 50 prosenttia ulkomaisista matkailijoista vähentäisi matkojaan Ylläkselle kaivoksen takia. Mikäli kaivostoiminta käynnistyy, kaivoksen arvioidaan toimivan noin 17 vuotta, jonka jälkeen malmivarannot ehtyvät. Pysyville matkailu- ja luontaiselinkeinoille tämä voi olla liikaa.

Kaivosten prosessitekniikan asiantuntija, Aalto-yliopiston emeritusprofessori Kari Heiskanen on todennut, että Hannukaisen kaivos on taloudellisesti kannattamaton ja riski ympäristölle ja se voi toteutuessaan kaatua veronmaksajien syliin. Kolarin kunnan selvityksen mukaan alueen talouteen jäisi enemmän rahaa, jos kaivoshanketta ei toteuteta. Myös työllisyys olisi parempi ja kolari-tilaisille yrityksille päätyisi hieman enemmän rahaa, jos kaivoshanketta ei toteuteta.

Kaivoksen prosessivedet aiotaan laskea sivujoen kautta Tornion-Muonionjokeen, joka on erittäin arvokas lohi- ja meritaimenjoki. Tornionjoki on Itämeren ja koko maailman tärkeimpiä lohien lisääntymisjokia. Kaivoksen yhden kilometrin turva-alueen sisälle ja reunamille jäisi myös osa Kuer- ja Äkäsjoen, joissa kutee uhanalainen meritaimen.

Erityisesti kaivoksella rikastuskemikaaleina käytettävät ksantaatit uhkaavat aiheuttaa riskin vesistöille, sillä ne voivat tappaa kaloja jo pieninä pitoisuuksina. Arvion mukaan ksantaatteja käytettäisiin Hannukaisessa poikkeuksellisen paljon. Ekotoksikologian tutkija, FT Kukka Pakarinen on todennut, että ksantaatit hajoamistuotteineen on jätetty kaivoksen ympäristölupahakemuksessa täysin vaille huomiota, vaikka ne selkeästi aiheuttavat riskin vesieliöille ja koko vesiekosysteemille.

Pakarisen mukaan suurin riski syntyy talvella, jolloin ksantaattien puoliintumisaika on kaikkein pisin ja Muonionjoessa virtaa vähiten vettä. Vaarana on, että aineet kulkeutuisivat läpi koko Tor-

Kirjallinen kysymys KK 383/2017 vp

nion-Muonionjoen ja hajoaisivat vasta Perämerellä. Jos kaivos, johon ei ole suunniteltu vara-alasta erityistilanteiden varalta, joutuisi talvella turvautumaan hätäjuoksutuksiin, koko joen ekosysteemi olisi vaarassa, koska ksantaatin pitoisuudet Pakarisen mukaan saattavat nousta noin 100-kertaisiksi arvioituun nähden.

Myös kevät aiheuttaa Pakarisen mukaan erityisen uhan kalakannalle. Huhtikuussa vettä joudutaan pumppaamaan Muonionjokeen suurempia määriä kevättulviin varautumisen vuoksi. Ajankohta on kaloille erityisen riskialtis, sillä silloin jokiveden pH on alimmillaan: happamuus on kaloille itsessään stressitekijä ja tekee ne tavallistakin herkemmiä kemikaalikuormitukselle. Erityisesti lohi, taimen ja harjus ovat herkkiä happamuudelle, joten niiden voidaan olettaa kärsivän ensimmäisinä kemikaalialtistuksesta, joka osuu samaan aikaan joen luontaisen happamoitumisen kanssa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten varmistetaan, että Hannukaisen kaivoksen lupaprosessissa huolehditaan siitä, että otetaan huomioon ksantaattien ja metallien vesistövaikutukset — myös alhaisen virtaaman aikana ja kevättulvien edellä sekä poikkeustilanteissa sekä

miten varmistetaan, ettei kaivokselle anneta sellaista ympäristölupaa, joka vaarantaa Tornion—Muonionjoen ainutlaatuiset kalakannat?

Helsingissä 22.9.2017

Satu Hassi vihr
Hanna Halmeenpää vihr
Pertti Salolainen kok
Touko Aalto vihr
Johanna Karimäki vihr
Heli Järvinen vihr
Jani Toivola vihr
Krista Mikkonen vihr
Pekka Haavisto vihr
Ozan Yanar vihr
Emma Kari vihr
Jyrki Kasvi vihr
Olli-Poika Parviainen vihr
Antero Vartia vihr